

Nr 14.

Ankom till Riksdagens kansli den 7 april 1913 kl. 4 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 14, i anledning av en av herr Rydén inom Andra kammaren väckt motion, nr 213, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om beredande av möjlighet för utom äktenskapet fött barn att erhålla kännedom om sin fader.

I en inom Andra kammaren väckt motion, nr 213, vilken hänvisats till nämnda kammares första tillfälliga utskott, hemställer herr *Rydén*, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om, att den av Riksdagen i skrivelse den 12 maj 1906 begärda utredningen angående ändring eller upphävande av mom. 7 i kungl. brevet den 17 oktober 1778 m. m. må utsträckas att omfatta jämväl utredning, huruvida och på vad sätt utom äktenskapet fött barn kan beredas möjlighet att erhålla kännedom om sin fader, samt att Kungl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan giva anledning.

Beträffande motiveringen till sagda hemställan hänvisas till motionen.

Andra kammarens första tillfälliga utskott redogör i sitt utlåtande (nr 4) för behandlingen vid 1912 års riksdag av en liknande, av samme motionär då väckt motion, som utmynnade i yrkandet, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning angående lämpliga

Frågans behandling vid 1912 års riksdag.

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 12 saml. 1 avd. 11 häft. (Nr 14.) 1

åtgärder, för att s. k. oäkta barn må tillförsäkras rätten att erhålla vetskap om sina föräldrar, samt att Kungl. Maj:t måtte för Riksdagen framlägga förslag till de författningsändringar, vartill utredningen kunde giva anledning.»

*Andra kam-
marens första
tillfälliga ut-
skott 1912.*

På grund av ifrågavarande motion yttrade Andra kammarens tillfälliga utskott följande:

»Utskottet anser de i förevarande motion berörda frågorna angående rätt för utom äktenskapet födda barn att erhålla vetskap om sina föräldrar vara synnerligen behjärtansvärda. Dessa frågor sammanhånga i viss mån med ett af samme motionär vid innevarande riksdag väckt förslag (motion nr II:75) angående rätt för dessa s. k. oäkta barn att ärva fader och fädernefränder, vilken motion hänvisats till lagutskottets behandling.

Genom lagen den 17 mars 1905 tillerkändes oäkta barn arvsrätt lika med äkta barn efter moder och mödernefränder. Ett villkor för att denna rätt skall kunna göras gällande är emellertid, att den ifrågavarande arvingen giver sig till känna hos vederbörande »inom natt och år, från det arvet föll». Denna arvsrätt blir sålunda i hög grad beroende av, att ifrågavarande barn har kännedom om sin släktskap med den person, efter vilken arv tillfallit detsamma. När denna lag om arvsrätt för oäkta barn efter moder och mödernefränder av Riksdagen antagits, kunde det följaktligen sättas i fråga, huruvida icke mom. 7 av 1778 års kungl. brev angående barnamord omedelbart bort upphävas. Skulle nu vidare utom äktenskapet födda barn tillerkännas arvsrätt, helt eller delvis, även efter fader och fädernefränder, torde enligt utskottets mening åtgärder böra vidtagas för att sådant barn skall kunna såvitt möjligt erhålla vetskap om sin fader. Även för barnets vård samt för utfående av bidrag till dess underhåll och uppfostran är det av vikt, att faderns såväl som moderns anonymitetsrätt blir upphävd.

Då man försöker komma till djupare insikt om nu antydda frågor, erfar man snart, att här förekomma mot varandra stridande intressen, nämligen barnets rätt att få kännedom om sin mor och såvitt möjligt även om sin far samt föräldrarnas önskan att få bevara sin anonymitet. Ser man nu särskilt på barnets intressen uti här ifrågavarande avseende, anser utskottet, att det icke kan förnekas, att 'barnet har rätt till sin mor'. Om riktigheten av denna synpunkt erkännes, torde sedan enligt utskottets mening utvecklingen komma att medföra, att barnets rätt ut-

sträckes att omfatta även fadern. Utskottet har emellertid ingalunda förbisett de svårigheter av mångahanda art, som framställa sig, då det gäller att lösa hithörande spörsmål. Nödvändigt har det därför syntts utskottet vara, att en grundlig utredning av dessa frågor företages, för att statsmakterna sedermera skola kunna lösa desamma på ett för barnet samt såvitt möjligt även för dess föräldrar tillfredsställande sätt.

År 1906 begärde Riksdagen, såsom i motionen omnämnes, att Kungl. Maj:t ville låta utreda möjligheten att ändra mom. 7 i ovan nämnda kungl. brev jämte därmed sammanhängande bestämmelser, så att moderns anonymitetsrätt bevarades, men hennes namn antecknades för att tjäna till upplysning i vissa bestämda fall. Därest denna utredning ledde till ett lyckligt resultat, anhöll Riksdagen vidare om utredning på vad sätt en sådan ändring av 1778 års kungl. brev jämte hithörande bestämmelser skulle kunna ske, men i motsatt fall att Kungl. Maj:t måtte upphäva ifrågakvarande moment och bestämmelser. Den av Riksdagen sålunda begärda utredningen har sedermera av Kungl. Maj:t överlämnats till lagberedningen.

I förevarande motion föreslås nu en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning beträffande möjligheten för utom äktenskapet fött barn att erhålla vetskap jämväl om sin fader samt framläggande av förslag till bestämmelser i ämnet.

Då utskottet anser, att samtliga hithörande frågor böra utredas i ett sammanhang, får utskottet hemställa, att Andra kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om, att den av Riksdagen i skrivelse den 12 maj 1906 begärda utredningen angående ändring eller upphävande av mom. 7 i kungl. brevet den 17 oktober 1778 m. m. må utsträckas att omfatta jämväl utredning, huruvida och på vad sätt utom äktenskapet fött barn kan beredas möjlighet att erhålla kännedom om sin fader, samt att Kungl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan giva anledning.»

Andra kammarens beslut utföll i enlighet med dess tillfälliga utskotts hemställan.

Ärendet gick därpå till Första kammaren, som remitterade detsamma till sitt första tillfälliga utskott, som i utlåtandet den 21 maj 1912 anförde:

*Andra
kammarens
beslut 1912.*

*Första kam-
marens första
tillfälliga ut-
skott 1912.*

»Den i nu föreliggande motion omnämnda fråga är tvivelsutan av den art, att den förtjänar bliva föremål för Riksdagens uppmärksamhet. Emellertid har ärendet så sent blivit till utskottet överlämnat, att det för utskottet varit omöjligt att vederbörligen behandla detsamma. Då utskottet på grund härav icke ansett sig kunna yttra någon mening beträffande det av motionären gjorda yrkandet, måste utskottet inskränka sig till att hemställa, att Första kammaren ej måtte biträda Andra kammarens i ärendet fattade beslut.»

Då Första kammaren biföll utskottets hemställan, hade frågan därmed förfallit.

*Andra kam-
marens första
tillfälliga ut-
skott 1913.*

Andra kammarens första tillfälliga utskott anför nu följande:

»Som av ovanstående framgår, fann sig Andra kammarens första tillfälliga utskott år 1912 böra förorda bifall till motionen, dock med någon ändring i motionens slutyrkande. Motionären har i år upptagit sitt yrkande just i den form, för vilket utskottet i fjol uttalat sig.

Sedan utskottet avgav detta sitt utlåtande, ha emellertid en del omständigheter inträffat, som måhända kunna anses ha medfört, att frågan kommit i ett delvis något ändrat läge. I lagutskottets utlåtande förra året med anledning av frågan om rätt för oäkta barn att ärva fader och fädernefränder, vilket utlåtande inkom på kammarens bord efter det att Andra kammarens första tillfälliga utskott avgivit sitt nämnda utlåtande i frågan om rätt för oäkta barn att erhålla vetskap om sina föräldrar, upplyste lagutskottet, att lagberedningen och fattigvårdslagstiftningskommittén upptagit till behandling frågan om de oäkta barnens rättsliga ställning i hela dess vidd. Av lagberedningens berättelse för år 1912 inhämtas också, att lagberedningens arbete jämväl avsett »frågan om lagstiftning rörande utom äktenskap födda barn och deras mödrars rättsliga ställning och därmed sammanhängande frågor», vidare att preliminärt utkast till lagbestämmelser angående de utom äktenskap födda barnen blivit uppgjort, samt att från medicinalstyrelsen inkommit yttrande om vissa frågor rörande faderskapsbevisningen. Det kunde då synas, som om utskottet hade skäl att med hänvisning till den utredning, som är å bane, yrka avslag å motionärens hemställan. Men då utskottet är av den meningen, att av föreliggande handlingar icke med full tydlighet framgår, att just den del av frågan om de oäkta barnens rättsliga ställning, som avses i herr Rydén's förevarande motion, är under behandling, ännu mindre, att den kommer att behand-

las ur de synpunkter, som framlagts i motionen, och då utskottet dessutom i varje fall fortfarande håller före, att ett bifall till motionen ur rättfärdighetssynpunkt framstår som en konsekvens av Riksdagens 1906 fattade beslut i frågan om upphävande av mödrars anonymitet, får utskottet, som förmodar, att Andra kammaren icke nu kommer att frångå sin 1912 uttalade mening, hemställa, att Andra kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om, att den av Riksdagen i skrivelse den 12 maj 1906 begärda utredningen angående ändring eller upphävande av mom. 7 i kungl. brevet den 17 oktober 1778 m. m. må utsträckas att omfatta jämväl utredning, huruvida och på vad sätt utom äktenskapet fött barn kan beredas möjlighet att erhålla kännedom om sin fader, samt att Kungl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan giva anledning.

Andra kammaren har bifallit ifrågavarande hemställan, och har detta kammarens beslut delgivits Första kammaren, som hänvisat ärendet till förberedande behandling av sitt första tillfälliga utskott.

*Andra kam-
marens beslut
1913.*

Såsom i Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande finnes omnämnt, hava lagberedningen och fattigvårdslagstiftningskommittén upptagit till behandling frågan om de oäkta barnens rättsliga ställning i hela dess vidd. Utskottet finner sig alltså hava skäl antaga, att Kungl. Maj:t skall beträffande den sida av de oäkta barnens rättsliga ställning, som motionären berör, i sinom tid förelägga Riksdagen förslag till sådana lagbestämmelser, som sakens ömtåliga och svårlösta beskaffenhet kan medge.

Utskottet.

Om utskottet det oaktat nu tillstyrker en skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t, beror detta därpå, att utskottet, som förutsätter, att Första kammaren finner den till sin natur synnerligen ömtåliga frågan vara värd att särskilt uppmärksammas, förmenar det icke vara utan betydelse, att denna uppfattning kommer till Kungl. Maj:ts kännedom.

På denna grund har utskottet icke velat motsätta sig att tillstyrka, det Första kammaren måtte biträda Andra kammarens beslut i ärendet, och hemställer sålunda,

att Första kammaren för sin del ville besluta,
att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller,

det Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om, att den av Riksdagen i skrivelse den 12 maj 1906 begärda utredningen angående ändring eller upphävande av mom. 7 i kungl. brevet den 17 oktober 1778 m. m. må utsträckas att omfatta jämväl utredning, huruvida och på hvad sätt utom äktenskapet fött barn kan beredas möjlighet att erhålla kännedom om sin fader, samt att Kungl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan giva anledning.

Stockholm den 7 april 1913.

På utskottets vägnar:

HUGO HAMMARSKJÖLD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Hammarskjöld, Sandler, Bergqvist, Malmberg, Oscar Olsson, Andersson och Magnusson.